

Návrhy změn - III. pilíř

Penzijní společnosti:

1. Investování do cenných papírů kolektivního investování

Navýšení limitů pro možnost investování do fondů kolektivního investování by mohlo představovat výhodu diverzifikace a potenciálně vyšší výnosnost účastnických fondů s dynamickou strategií. Navrhuje se zvýšení limitu pro investování do standardních fondů kolektivního investování na 40% hodnoty majetku v účastnickém fondu a zvýšení limitu pro investování do speciálních fondů kolektivního investování na 10% hodnoty majetku v účastnickém fondu.

2. Kapitálové požadavky

Kapitálový požadavek týkající se doplňkového kapitálu na krytí peněžních prostředků, které nejsou přiřazeny do účastnických fondů, ale jsou placeny nebo vypláceny ve prospěch účastníků nebo při vracení státního příspěvku, je nevhodně nastavený (obecně lze říci, že se jedná o „dvojitě“ držení prostředků, což může být pro penzijní společnosti významně zatěžující). Navrhujeme přehodnotit způsob zajištění ochrany těchto prostředků. Jedním z možných řešení by byla povinnost penzijní společnosti držet prostředky na běžném účtu oddělené od ostatních prostředků určených k jinému účelu. V případě úpadku by tyto prostředky nespadaly do majetkové podstaty. Tento způsob je však potřeba detailněji diskutovat s Českou národní bankou.

3. Regulace nákladů penzijní společnosti

Vzhledem k tomu, že je dostatečně regulována a limitována úplata penzijní společnosti, navrhuje se přehodnocení stanoveného zákonného limitu na provize zprostředkovatelům tak, aby nebránil konkurenceschopnosti z pohledu jeho distribuce na finančním trhu. Z hlediska klientů by takový krok neměl žádný vliv, neboť to, co odvádějí penzijní společnosti, je a bude nadále limitováno. Naopak nemá příliš smysl regulovat stropováním vztah mezi dvěma profesionálními subjekty (penzijní společností a zprostředkovatelem). Lze tedy diskutovat míru zvýšení provize ze současných 3,5 % průměrné mzdy.

4. Požadavek na hodnotu majetku v účastnických fondech

Vzhledem k pomalejšímu nárůstu objemu prostředků v účastnických fondech a v některých případech i vytvoření většího počtu investičních strategií, než je dostatečná poptávka, hrozí na základě stávajících zákonných požadavků odejmutí povolení k jejich vytvoření. Navrhujeme změnu stanovení povinnosti ČNB odejmout povolení na její možnost, tj. stanovit možnost uvážení dohledového orgánu při posouzení individuální situace dotčeného účastnického fondu. Nicméně tato změna již nebude mít vliv na situaci účastnických fondů, které nebudou nyní ke konci roku splňovat zákonné požadavky.

5. Úhrada nákladů na poskytování informací při výkonu rozhodnutí (exekuce)

Vzhledem k tomu, že se ustanovení o právu penzijní společnosti na úhradu věcných nákladů při poskytování informací pro účely provádění exekuce ukazuje jako nedostatečné a skutečné náklady tak nejsou podle tvrzení APS penzijním společnostem hrazeny, bylo by vhodné odpovídajícím způsobem příslušné ustanovení upravit. Penzijní společnosti by měly mít nárok na úhradu prokazatelně vynaložených nákladů.

Změny týkající se nároků účastníka:

1. Danění penze

K motivaci výběru dlouhodobé výplaty ze systému navrhujeme rozšířit osvobození od daně z příjmů i výplaty penzí na dobu určenou se stanovením podmínky její výplaty např. po dobu 10 let.

2. Minimální věk pro účast

Navrhujeme umožnit stát se účastníkem doplňkového penzijního spoření bez omezení věkem; dětem tak budou moci spořit i jejich rodiny.

3. Částečný předčasný výběr („výsluhová penze“)

Za účelem zatraktivnění produktu pro mladé potenciální zájemce při současné snaze zachovat jeho cíl dlouhodobého spoření na stáří se objevují návrhy na zavedení možnosti „částečného odbytného“. Realizace tohoto návrhu s sebou nese pozitivní i negativní dopady. Pozitivním dopadem částečného předčasného výběru může být vyšší motivace potenciálních účastníků uzavřít smlouvu o doplňkovém penzijním spoření. V případě nezbytné potřeby finančních prostředků by měl účastník možnost vybrat si určitou část prostředků (bez státních příspěvků a příspěvků zaměstnavatele), ale zároveň by tak nerušil smlouvu o doplňkovém penzijním spoření a účel III. pilíře – zabezpečit se na stáří – by tak byl zachován. Částečný předčasný výběr by se umožnil účastníkům jedenkrát za dobu trvání smlouvy, a to nejdříve po uplynutí 10 let spoření.

Lze uvažovat o dvou způsobech, jak určit limit pro maximální částečný předčasný výběr:

a) Stanovení určitého procenta z celkových prostředků odpovídajícím příspěvkům účastníka.

- Při částečném předčasném výběru by účastník byl povinen vrátit poměrnou část státního příspěvku, podle výše výběru. Státní příspěvek by zůstal pouze na objem prostředků ponechaných ve fondech rozpočítaných do jednotlivých měsíců. Pokud by příspěvek po částečném předčasném výběru poklesl po přepočtu na měsíce pod 300 Kč, hrozila by účastníkovi ztráta celého státního příspěvku.
- Pokud si účastník odečítal příspěvky od daně z příjmů, bude nutné částečný předčasný výběr dodat.
- Penzijní společnosti by byly povinny vysvětlit účastníkovi důsledky předčasného výběru, tj. přepočet státního příspěvku, popř. nutnost dodanění.
- Systém MF na zpracovávání agendy státního příspěvku je nyní pro částky příspěvku účastníka nastaven v korunách. Při počítání s příspěvky účastníka v procentech by bylo nutné přenastavit celý systém na halíře. Tato změna informačního systému a

struktury databáze by představovala vysoké náklady. Existuje možnost výši příspěvků zaokrouhlit, nicméně čím déle by si účastník spořil, tím větší odchylka od přesné částky by vznikala.

- Nový systém je možné vytvořit (včetně výběrového řízení a zadání) nejdříve po schválení a účinnosti takovéto změny v rámci předpokládané novely, přičemž celý proces zadání a úpravy systému se odhaduje na rok. Je ovšem možné odložit účinnost ustanovení umožňujících předčasný výběr na pozdější dobu tak, aby byl prostor pro přípravu technického zabezpečení evidence a vracení státního příspěvku.

b) Stanovení období, za které si účastník vybere prostředky naspořené za tuto dobu

- Státní příspěvek by byl účastník povinen vracet za období odpovídající období, za které si své prostředky předčasně vybral.
- Bylo by opět nutné dodanit částečný předčasný výběr, v případě, že účastník využil daňové úlevy.
- Penzijní společnosti by musely vysvětlit účastníkovi důsledky předčasného výběru, tj. vracení státního příspěvku, popř. nutnost dodanění.
- Účastníci mají k dispozici každoroční výpis, na jejichž základě by mělo být relativně jednoduché posoudit dopady rozhodnutí o předčasném výběru, co se týká daňových úlev a státního příspěvku.
- Nemusel by se upravovat informační systém MF.

Zhodnocení ke stávající úpravě poskytování přímé a nepřímé státní podpory III. pilíře:

Atraktivita produktů III. pilíře spočívá mj. zejména v přímé a nepřímé státní podpoře. Účastník přispívající více než 300 Kč dostává měsíčně státní příspěvek, při spoření nad 1000 Kč dosahuje účastník i na daňovou úlevu. Maximální státní podporu získávají účastníci, kteří měsíčně přispívají 2000 Kč.

Od začátku roku 2013 (účinnost reformy III. pilíře) mnoho účastníků upravilo výši svého měsíčního příspěvku, aby v rámci svých finančních možností zvýšili státní podporu. Účastnický příspěvek do 300 Kč přestal být bez státního příspěvku výhodný a výrazný počet účastníků se rozhodnul navýšit tento příspěvek na určitou částku v intervalu 300-1000 Kč. Nejvyšší státní příspěvek 230 Kč motivoval mnoho účastníků, aby zvýšili svůj příspěvek na 1000 Kč a výše.

Přes tyto změny maximalizovalo v 1. čtvrtletí 2014 státní příspěvek pouze 25,2% účastníků. Většina (53,7%) účastníků přispívá do III. pilíře 300-1000 Kč, čímž získává pouze částečnou státní podporu, tj. nižší než maximální státní příspěvek bez uplatnění daňových úlev. 21,1 % účastníků státní podpory vůbec nevyužívá a přispívá méně než 300 Kč. Tyto údaje dokládají, že aktuální systém státní podpory není plně využíván a stále při současném nastavení existuje potenciál pro účastníky, kteří by mohli při mírném zvýšení příspěvku dosáhnout na vyšší (popř. vůbec nějakou) státní podporu.

Změny v nastavení státní podpory III. pilíře by nebyly efektivní pro motivaci převážné většiny účastníků (tj. těch, kteří se pohybují v intervalech 100Kč – 1000Kč) k akumulaci vyššího objemu prostředků na stáří. Je pravděpodobné, že zvýšení limitu prostředků účastníka pro vznik nároku na státní podporu a v tomto pásmu zvýšení státní podpory by mělo vliv především na chování účastníků maximalizujících už nyní státní podporu, avšak neovlivnilo by příliš chování účastníků, kteří již nyní plně nevyužívají potenciál nastaveného systému. Je

nepochybné, že zvýšení minimálního příspěvku účastníka pro získání státního příspěvku by účastníky motivovalo k vyšším úložkám, nicméně s ohledem na to, že 21,1% účastníků státní podporu nevyužívá, lze se domnívat, že navýšení minimálního příspěvku účastníka by vedlo ke zvýšení počtu účastníků bez státní podpory.

Podobně se nedomníváme, že navýšení osvobození příspěvku zaměstnavatele od daně z příjmů fyzických osob (nyní 30 tis. Kč ročně) by mělo výrazný dopad na chování zaměstnavatelů. V roce 2013 byl průměrný příspěvek zaměstnavatele účastníkům v transformovaných fondech 705 Kč měsíčně, tj. 8460 Kč ročně. Účastníkům v účastnických fondech pak v roce 2013 zaměstnavatelé přispívali průměrně 905 Kč měsíčně, tj. 10 860 Kč ročně. Je tedy patrné, že limit 30 tis. Kč ročně je výrazně nevyužíván.